

Mental - cognitive maps and daily mobility: the case of Mytilene

Christy (Chryssanthi) Petropoulou

Department of Geography, University of the Aegean, Mytilene.

christy.p@geo.aegean.gr

Abstract

The paper investigates the mental-cognitive maps of city representations and the relationship they may have with the way of daily mobility in the city. Three groups of students were selected for 3 consecutive years (total of 86 students, inhabitants of Mytilene) who constructed mental maps based on the theory of K. Lynch and the theory and methodology of Ramadier. Then, it has been a grouping of the cognitive maps -relative to the order of use of transportation means, such as car, public means, bicycle, feet- and finally has been a comparison among them. The results show that the dominant mode of commuting and some social characteristics of the respondent appear to influence the type of movement, the type of urban representation and the qualitative characteristics of mental map. But there are interesting exceptions most relevant to the knowledge of the area under study and the earlier movement to other places of previous residence. The paper observes that the mental maps examined are ultimately socially constructed cognitive maps.

Keywords

Daily mobility, mental maps, cognitive maps, urban landscape, students, social construction, Mytilene

Νοητικοί – γνωσιακοί χάρτες, Πόλη και Καθημερινές μετακινήσεις:

Η περίπτωση της Μυτιλήνης

Κρίστη (Χρυσάνθη) Πετροπούλου

Τμήμα Γεωγραφίας, Σχολή Κοινωνικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

christy.p@geo.aegean.gr

Περίληψη

Η εργασία αυτή διερευνά τις νοητικές αναπαραστάσεις της πόλης και τη σχέση που μπορεί να έχουν αυτές με τον τρόπο μετακίνησης στην πόλη. Επιλέχθηκαν 3 ομάδες φοιτητών για 3 συνεχόμενα χρόνια (σύνολο 86 φοιτητές, κάτοικοι της Μυτιλήνης) οι οποίοι κατασκεύασαν νοητικούς χάρτες με βάση την θεωρία του K. Lynch και αντλώντας στοιχεία από την θεωρία και τη μεθοδολογία του Ramadier. Στη συνέχεια ομαδοποιήθηκαν οι νοητικοί χάρτες σε σχέση με τη σειρά χρήσης μέσων μετακίνησης, όπως αυτοκίνητο, ΜΜΜ, ποδήλατο, πόδια και έγινε συσχετισμός μεταξύ τους. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι ο κυρίαρχος τρόπος καθημερινής μετακίνησης και ορισμένα κοινωνικά χαρακτηριστικά του/της ερωτώμενου/ης φαίνεται να επηρεάζουν το είδος μετακίνησης, το είδος της αστικής αναπαράστασης και τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του νοητικού χάρτη. Υπάρχουν όμως και ενδιαφέρουσες εξαιρέσεις που σχετίζονται περισσότερο με τις γνώσεις της περιοχής υπό μελέτη και την προγενέστερη μετακίνηση σε άλλους προγενέστερους τόπους κατοικίας. Η εργασία διαπιστώνει ότι οι νοητικοί χάρτες που εξετάστηκαν είναι τελικά κοινωνικά κατασκευασμένοι γνωσιακοί χάρτες.

Λέξεις κλειδιά : νοητικοί χάρτες, γνωσιακοί χάρτες, αστικό τοπίο, καθημερινές μετακινήσεις, κοινωνική κατασκευή, φοιτητές, Μυτιλήνη.

1. Εισαγωγή και θεωρητικό πλαίσιο

Η εργασία αυτή ασχολείται με τις αναπαραστάσεις της πόλης μέσω νοητικών - γνωσιακών χαρτών και τη σχέση που μπορεί να έχουν αυτές με τον τρόπο μετακίνησης στην πόλη. Μια καλή ανάγνωση των βασικών επιστημονικών τομών στην εξέλιξη των ιδεών σχετικά με τους νοητικούς χάρτες βρίσκουμε στο : Kitchin R., 1994. Η έννοια του νοητικού χάρτη έχει τις ρίζες της στις έρευνες του Tolman E. C. (1948) που διερεύνησε τον τρόπο με τον οποίο τα ποντίκια κινούνται στο περιβάλλον τους και προσπάθησε να αντιστοιχήσει τις συμπεριφορές τους με αυτές των ανθρώπων. Όπως πολλές ιδέες στη γεωγραφία, έτσι και αυτή, ξεκίνησε με έντονες επιρροές από τον περιβαλλοντικό νετερμινισμό αλλά και την μηχανιστική αντίληψη της λειτουργίας του νου που στις μέρες μας έχουν αμφισβητηθεί (για το θέμα αυτό βλέπε : Λεοντίδου, 2014). Αργότερα, συγγραφείς που προέρχονται από την περιβαλλοντική ψυχολογία έδωσαν έναν καλύτερο ορισμό όπου η έννοια του νοητικού χάρτη αντικαθίσταται από την έννοια του γνωσιακού χάρτη (cognitive map) που παραπέμπει στις γνώσεις που έχει ο καθένας μας για έναν τόπο: « η νοητική χαρτογράφηση είναι μια διαδικασία που αποτελείται από μια σειρά ψυχολογικών μετασχηματισμών από τους οποίους ένα άτομο αποκτά , συσσωρεύει, υπενθυμίζει και αποκωδικοποιεί πληροφορίες για τις σχετικές θέσεις και τα χαρακτηριστικά των φαινομένων στο καθημερινό χωρικό περιβάλλον του » (Downs R., Stea D., 2011). Ο ορισμός αυτός έχει εμπλουτιστεί περισσότερο μέσα από παραδείγματα που αναφέρονται στο ίδιο κείμενο και δείχνουν τελικά τη μεγάλη επιρροή που έχουν οι προγενέστερες γνώσεις του ερωτώμενου στην νοητική χαρτογραφική αναπαράσταση ενός τόπου. Μια πιο στρουκτουραλιστική προσέγγιση προέρχεται από τον Cohen που αναφέρεται στη γνώση του τόπου ('place cognition') ως μια ένωση της χωρικής γνώσης, της κοινωνικής γνώσης και μια κατανόηση του φυσικού και κοινωνικού χαρακτήρα του περιβάλλοντος - όλα σε σχέση με την γνωσιακή λειτουργία (Cohen R., 1985: 9).

Η οπτική εμφάνιση μιας πόλης δεν είναι κατ 'ανάγκην αντιληπτή με τον ίδιο τρόπο από όλους εκείνους που ζουν εκεί ή την προσεγγίζουν ή την διασχίζουν : η νοητική εικόνα που αποκτούν σφυρηλατείται από τα συναισθήματα ή τις διαφορετικές πρακτικές ανάγκες :

ανάγκη προσδιορισμού , αισθητικές απαιτήσεις , επιθυμία του να ανήκει στο κοινωνικό περιβάλλον και άλλους παράγοντες (Lynch K., 1976). Οι περισσότερες έρευνες που έχουν γίνει σε δείγματα πληθυσμών όπου συμμετείχαν άτομα από διαφορετικές εθνικότητες, φύλο και κοινωνική θέση έδειξαν ότι οι συμπεριφορές εξαρτώνται από τις γνώσεις αλλά και την κοινωνική θέση καθώς και τις πολιτιστικές αναφορές που έχει ο κάθε ερωτώμενος. Έτσι οι νοητικοί χάρτες που κατασκευάζουν είναι διαφορετικοί.

Όπως σημειώνει ο Thierry Ramadier (2011) στο κείμενο «Η κοινωνικο-γνωσιακή προσβασιμότητα», για να μελετήσουμε τις προτιμήσεις και τις επιλογές μετακίνησης των ανθρώπων χρειάζεται να μελετήσουμε ταυτόχρονα τις γνωσιακές και συναισθηματικές δομές και τις κοινωνικές λογικές που θέτουν τα πλαίσια και τις συνθήκες που επηρεάζουν τις προτιμήσεις. Οι προτιμήσεις είναι αξίες, δηλαδή κοινωνικές κατασκευές. Με βάση αυτήν την προσέγγιση θα μπορούσαμε πλέον να μιλήσουμε για κοινωνικο-γνωσιακούς νοητικούς χάρτες (Ramadier T., 2011).

Η χρήση των κοινωνικο-γνωσιακών νοητικών χαρτών της πόλης μπορεί να προσφέρει γνώσεις στους πολεοδόμους – χωροτάκτες και να παίξει σημαντικό ρόλο στον καλύτερο σχεδιασμό και την διαχείριση των αστικών χώρων, μιας και το περιβάλλον με την ανθρώπινη συμπεριφορά είναι αλληλένδετα (Lynch K., 1976). Τελικά, και με βάση τα σύγχρονα ρεύματα συμμετοχικής και συνεργατικής πολεοδομίας, είναι δυνατόν να γίνει καλύτερος ο σχεδιασμός του αστικού χώρου όταν αυτός γίνεται μαζί με τους κατοίκους και τους διερχόμενους από αυτόν, κατανοώντας ότι ο καθένας μας έχει διαφορετική εικόνα για τον κόσμο. Σε αυτήν την ιδέα στηρίχθηκαν και μια σειρά έρευνες που αμφισβήτησαν κατά την δεκαετία του 70 τις μεγάλες πολεοδομικές παρεμβάσεις στον αστικό χώρο (τύπου Moses), την δημιουργία αυτοκινητόδρομων που κατακερματίζουν την πόλη και την κατασκευή των αχανών αμερικάνικων προαστίων (βλέπε για παράδειγμα το έργο της Jane Jacobs και ιδιαίτερα το βιβλίο της «The Death and Life of Great American Cities», τη συζήτηση που αναπτύχθηκε στο μεταγενέστερο κίνημα της «νέας πολεοδομίας», αλλά και την κριτική της πολεοδομίας ως ιδεολογία της γραφειοκρατίας, κριτική που αναπτύσσεται μέσα από μια

κοινωνική - ανθρωπολογική αντιολοκληρωτική ματιά από τον Alain Caillé και άλλους στο περιοδικό MAUSS No 14).

Σε πιο πρόσφατες αστικο-γεωγραφικές έρευνες που εστιάζουν στην λεγόμενη μετανεωτερικότητα, η σημασία των γνωσιακών χαρτών αποκτά ιδιαίτερη βαρύτητα. Οι προσεγγίσεις αυτές δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στην κατασκευή τοπόσημων μέσα στις σύγχρονες αχανείς απρόσωπες αστικές εκτάσεις (Jameson F., 1991: 51).

Παρά την κριτική που έχουν υποστεί οι συμπεριφορικές έρευνες (ιδιαίτερα σε ότι αφορά στην καταπάτηση των προσωπικών δεδομένων, στην αποκλειστική ποσοτική ανάλυση των δεδομένων που εμπεριέχει την πιθανότητα σοβαρών λαθών και στην περιορισμένη κοινωνικοπολιτική προσέγγιση που έχουν πολλές από αυτές), αρκετές έρευνες έχουν επαναπροσεγγίσει την ανάλυση των γνωσιακών χαρτών μέσα από κριτικές κοινωνικές και γεωγραφικές προσεγγίσεις. Οι έρευνες αυτές, οι οποίες έχουν εστίασει ιδιαίτερα στην ιδεολογία της αναπαράστασης αυτών των τοπόσημων, όπως οι έρευνες του Soja E., 2008 για το Λος Άντζελες και του Harvey D. για το Παρίσι (2003) και τη Βοστώνη (2009), αποκαλύπτουν τις εκάστοτε κοινωνικοπολιτικές επιλογές των δημιουργών τους αλλά και των κοινωνικο-πολιτικών συνθηκών και δρώντων που έχουν συμβάλει στη συγκεκριμένη χωροθέτηση τους. Οι έρευνες της κοινωνικής περιβαλλοντικής ψυχολογίας του Bob Rowntree (1997) διαπιστώνουν τις διαφορές που έχουν οι νοητικοί χάρτες μεταξύ τους που τελικά παραπέμπουν στην κοινωνική διαφοροποίηση των κατασκευαστών τους, δεν εξετάζουν όμως τις αιτίες που οδηγούν σε αυτήν την κοινωνική διαφοροποίηση. Οι πιο σύγχρονες έρευνες (Ramadier T., Petropoulou C, Bronner, A-C., Borja S., 2008, και Ramadier, 2011) προσεγγίζουν το θέμα μέσα από έναν συνδυασμό ποσοτικών και ποιοτικών εργαλείων και διαπιστώνουν την κοινωνική κατασκευή των αντιλήψεων που έχουμε για τον χώρο η οποία αντανακλάται τελικά στους νοητικούς – γνωσιακούς χάρτες. Για το θέμα αυτό βλέπε επίσης τις κοινωνιολογικές έρευνες του Pierre Bourdier (2008).

2. Μεθοδολογία

Η παρακάτω εργασία ασχολείται με τις νοητικές αναπαραστάσεις της πόλης και τη σχέση που μπορεί να έχουν αυτές με τον τρόπο μετακίνησης στην πόλη. Η μεθοδολογία βασίστηκε στην θεωρία του K. Lynch αντλώντας στοιχεία από την μετεξέλιξη της θεωρίας αυτής από τον T. Ramadier.

Ο Lynch διερευνά τα κοινά στοιχεία που στοιχειοθετούν έναν χάρτη μέσα από διαφορετικές νοητικές εικόνες που έχουν οι διαφορετικοί άνθρωποι που ζουν σε μια πόλη μελετώντας τρεις πόλεις την Boston, το Jersey City και το Los Angeles και διερευνώντας τα ποιοτικά κριτήρια οπτικής εμφάνισης μιας πόλης (τη δομή των πόλεων, την ταυτότητα στην οποία παραπέμπουν, και την σημασία που της αποδίδεται), με σκοπό να προτείνει παρεμβάσεις σε αυτά τα στοιχεία για να καλυτερεύσει τη ζωή στην πόλη. Κατά τη γνώμη του ένας τόπος που είναι πιθανό να γίνει εύκολα αντιληπτός σημαίνει ότι έχει αυξημένη «imageability» εικονική ικανότητα. Τέτοιο τόποι είναι συνήθως οι κοινοί τόποι αναφοράς. Τα βασικά νοητικά χαρτογραφικά στοιχεία (mental map elements) που δομούν την προσωπική αντίληψη (perception) του χώρου της πόλης είναι για τον Lynch είναι τα παρακάτω :

- Τοπόσημα (Landmarks): ιδιαίτερα σημεία ενδιαφέροντος
- Διαδρομές (Pathways): μονοπάτια, διαδρομές, δρόμοι κλπ
- Περιοχές (Districts): συνοικίες, περιοχές με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά
- Κόμβοι (Nodes) : τόποι συνάντησης - πλατείες, κέντρα όπου συναντιούνται διαδρομές
- Όρια ή ακμές (Edges): Τομές στον χάρτη μεταξύ περιοχών

Τα στοιχεία αυτά μπορούν να απλοποιηθούν γραφικά σε τελείες ή κύκλους, γραμμές, πολύγωνα ή ακανόνιστες καμπυλωτές περιφέρειες.

Σε πιο πρόσφατες έρευνες έχουν προταθεί νέοι τρόποι δημιουργίας νοητικών χαρτών της πόλης χρησιμοποιώντας μέσα που μπορούν να βοηθήσουν περισσότερο στην σύγκριση των αποτελεσμάτων και προσπερνώντας την απόσταση που δημιουργεί η μη εξοικείωση του ερωτώμενου με την ζωγραφική. Ένας από αυτούς είναι το παιχνίδι του Thierry Ramadier: ξύλινη κατασκευή με έτοιμα ξύλινα στοιχεία που αναπαριστούν τις επιφάνειες και τα σημεία αναφοράς, χρωματιστές κλωστές που αναπαριστούν τα γραμμικά στοιχεία (Ramadier T., Petropoulou C., Haniotou H. κ.α, 2010 και Πετροπούλου Κ., Ραμαντιέ Τ., 2015).

Άλλες έρευνες έχουν αξιοποιήσει τις θεωρίες αυτές για να κατανοήσουν τον τρόπο με τον οποίο κινούνται στο χώρο οι χρήστες των ψηφιακών χαρτών ή έχουν αντικαταστήσει το μολύβι και το χαρτί από οθόνες αφής πάνω στις οποίες σχεδιάζεται ο χάρτης και μεταφέρεται στη συνέχεια σε έναν τοπογραφικό χάρτη με χρήση των Γεωγραφικών Συστημάτων Πληροφοριών (Conesa García C., Álvarez Rogel Y., Granell Pérez C, 2004).

Στη συγκεκριμένη έρευνα έγινε χρήση πιο παραδοσιακών μεθόδων (χαρτί και στυλό) για καθαρά πρακτικούς λόγους και λόγω του ότι οι φοιτητές έχουν αρχίσει να εξοικειώνονται με την χαρτογραφική αναπαράσταση. Αρχικά έγινε μια αναζήτηση στο διαδίκτυο σύγχρονων χαρτών και χαρτογραφικών αναπαραστάσεων της πόλης της Μυτιλήνης. Στη συνέχεια διερευνήθηκε ο προσανατολισμός των χαρτών, το σχήμα της πόλης και η παρουσία των τοπόσημων της Μυτιλήνης στους παρακάτω ιστότοπους:

- Τους Χάρτες της google :
<https://www.google.com/maps/@39.1020602,26.566221,14z?hl=el-GR>
- Την Εγκυκλοπαίδεια Wikipedia σε 6 γλώσσες (Ελληνικά, Αγγλικά, Γαλλικά, Ισπανικά, Ρώσικα, Τούρκικα)
- Τον Δήμο Μυτιλήνης <http://www.mytilene.gr/>
- Έναν ιστότοπο (site) επαγγελματιών της Μυτιλήνης :
<http://www.lesvosgreece.gr/en/city-mytilene>

Συμπληρωματικά αντλήθηκαν πληροφορίες από τους παρακάτω ιστότοπους:

- <http://www.physics.ntua.gr/cosmo07/UniNet/Mytilene%20Map.htm>
- <http://4.bp.blogspot.com>

Ακολουθήθηκε η εξής μέθοδος συλλογής στοιχείων νοητικών χαρτών :

Επιλέχθηκαν 3 ομάδες φοιτητών για 3 συνεχόμενα χρόνια (σύνολο 86 φοιτητές, 19-22 χρονών, κάτοικοι της Μυτιλήνης 1-3 χρόνια (5 είναι μόνιμοι κάτοικοι). Οι παραπάνω φοιτητές κατασκεύασαν νοητικούς χάρτες με βάση την θεωρία του K. Lynch και αντλώντας στοιχεία από την μετεξέλιξη της θεωρίας από τον T. Ramadier. Η διαδικασία ήταν η εξής :

Οι φοιτητές ερωτήθηκαν αν θέλουν να συμμετέχουν στην έρευνα – άσκηση

Ζητήθηκε να σχεδιάσουν την πόλη της Μυτιλήνης (όπως την θεωρεί ο καθένας) χρησιμοποιώντας τα παρακάτω εργαλεία :

- Γραμμές – για να αναπαραστήσουν την ακτή, τα ποτάμια τους δρόμους
- Τελείες ή μικροί κύκλοι – για να αναπαραστήσουν τα τοπόσημα
- Ακανόνιστες καμπυλωτές επιφάνειες ή πολύγωνα – για να αναπαραστήσουν περιοχές ή συνοικίες

Με βάση τις παρακάτω αρχές :

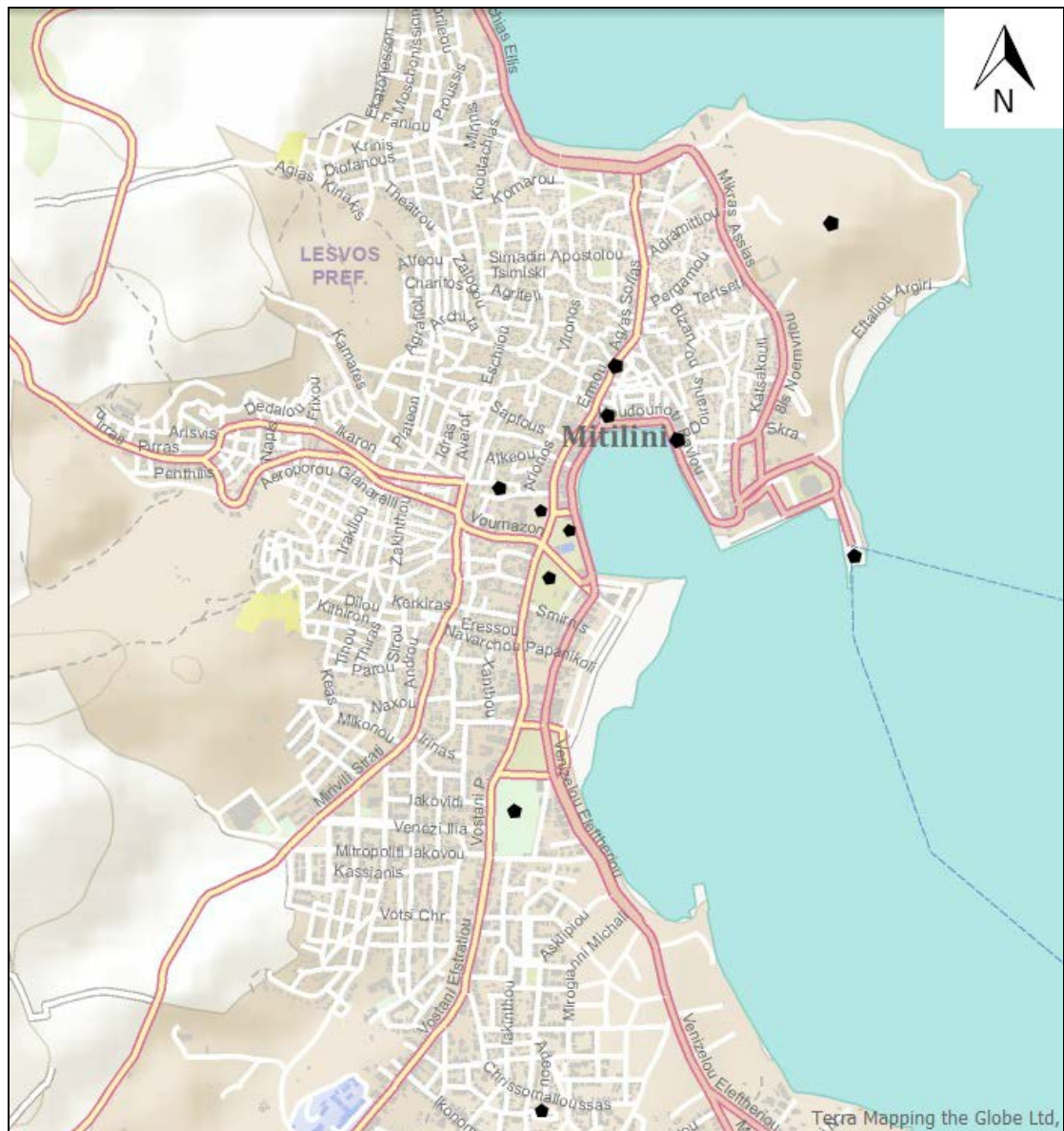
- Τοπόσημα – τα συμβολικά σημεία στο χώρο – σημεία αναφοράς – Σημεία
- Τοπολογία και Όρια της – ξεχωρίζω μια περιοχή από τη διπλανή της – Ακανόνιστες καμπυλωτές επιφάνειες ή πολύγωνα
- Διαδρομές και όρια ακτής– διασχίζω τον χώρο, οριοθετώ την ακτή, αναπαριστώ το ποτάμι (αν υπάρχει) - Γραμμές
- Κόμβοι – Τομές στις διαδρομές, τόποι συνάντησης (σε πολλές περιπτώσεις ταυτίζονται με τα Τοπόσημα)

- Σπίτι, εργασία – ειδικά σύμβολα που δόθηκαν

Στο κάθε ένα από τα παραπάνω θα έπρεπε να γράψουν και τα ονόματά των τοποθεσιών αν τα θυμούνται. Στο πίσω μέρος της κόλλας έγραψαν τα μέσα με τα οποία μετακινούνται με σειρά προτεραιότητας, την χρονική διάρκεια που κατοικούν στη Μυτιλήνη και την πόλη από όπου προέρχονται (όπου κατοικούσαν πριν έρθουν στη Μυτιλήνη). Την επόμενη εβδομάδα πήγαν μια ελεύθερη βόλτα στην πόλη και έγραψαν τις παρατηρήσεις τους (αυτή η άσκηση χρησιμοποιήθηκε μόνο βοηθητικά για την ερμηνεία των νοητικών χαρτών). Στη συνέχεια έγινε συζήτηση στην τάξη για την καλύτερη κατανόηση των επιλογών σχεδίασης και των αναπαραστάσεων που είχε ο καθένας με σκοπό να γίνει κατανοητό από όλους ότι παρά το ότι ο καθένας μας σκέφτεται και προσανατολίζεται διαφορετικά υπάρχουν κάποια τοπόσημα τα οποία χρησιμεύουν ως κοινή αναφορά για έναν μεγάλο αριθμό από μας. Στα αποτελέσματα που παρουσιάζονται παρακάτω έγινε ανώνυμη παρουσίαση των στοιχείων.

Οι νοητικοί χάρτες ομαδοποιήθηκαν σε σχέση με τη σειρά χρήσης μέσων μετακίνησης όπως αυτοκίνητο, ΜΜΜ, ποδήλατο, πόδια (την οποία ορίζει από μόνος του ο κάθε ερωτώμενος) και έγινε συσχετισμός μεταξύ τους. Οι χάρτες ομαδοποιήθηκαν σε σχέση με το είδος της αστικής αναπαράστασης που προκύπτει από το σχέδιο του/της ερωτώμενου/ης και διαπιστώθηκαν οι παρακάτω τρόποι αναπαράστασης της πόλης : δομοκεντρική, γραμμική, τομεακή, δυτομεακή, πολυτομεακή, διάχυτη, διάστικτη (βλέπε και: Πετροπούλου Χ., Ramadier T. κ.α, 2007).

Στο παρακάτω σκαρίφημα (χάρτης 1) παρουσιάζονται τα τοπόσημα που αναφέρονται περισσότερες από 10 φορές από τους φοιτητές, εκτός του Πανεπιστημίου.

Χάρτης 1 : Μυτιλήνη. Σκαρίφημα όπου φαίνονται τα τοπόσημα που αναφέρονται περισσότερες από 10 φορές στους νοητικούς χάρτες των φοιτητών. Πηγή χαρτογραφικών δεδομένων: Διαδικτυακό σύστημα γεωγραφικών πληροφοριών. Πανεπιστήμιο Αιγαίου, <https://wg-web.aegean.gr/uoa/> (πρόσβαση 1/12/2015).

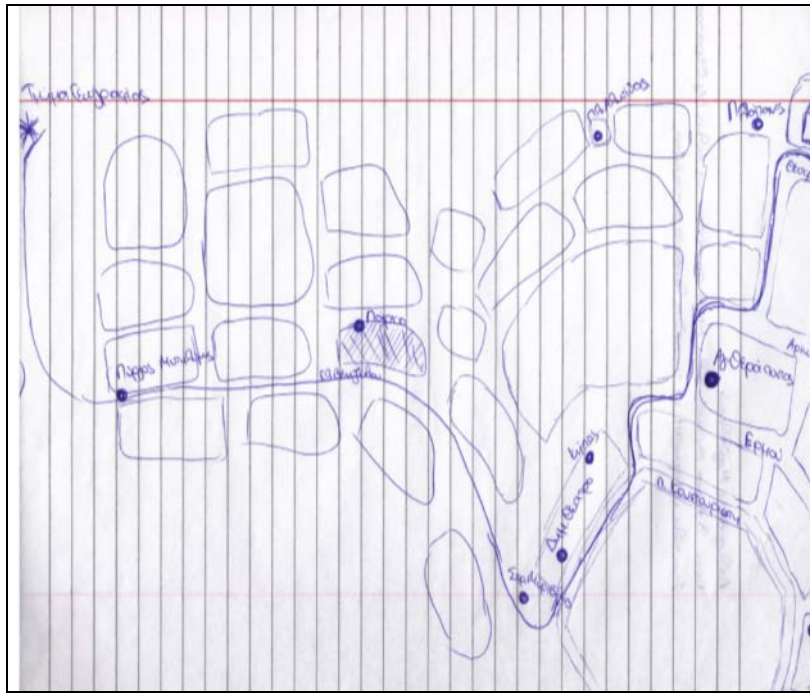
Στη συνέχεια αναλύθηκαν οι νοητικοί χάρτες των ερωτώμενων και έγινε μια πρώτη κατάταξη με βάση το μέσο μετακίνησης που κυριαρχούσε στις μετακινήσεις, με βάση το φύλο και τον τόπο διαμονής πριν την διαμονή στη Μυτιλήνη και διαπιστώθηκε η κοινωνική κατασκευή

των νοητικών χαρτών δίνοντας μερικά παραδείγματα που επιβεβαιώνουν τον συμβολικό ρόλο των τόπων και των διαδρομών.

3. Αποτελέσματα και συζήτηση

Αρχικά διαπιστώθηκαν τα παρακάτω :

- Υπάρχει σοβαρή σύγχυση από την ταύτιση της πόλης της Μυτιλήνης με την Λέσβο. Σε αυτήν την ταύτιση έχει συμβάλει και η πρόσφατη ενοποίηση των δήμων της Λέσβου σε έναν.
- Ο γεωγραφικός προσανατολισμός της πόλης της Μυτιλήνης διαφέρει από χάρτη σε χάρτη. Μόνο στους χάρτες της google εμφανίζεται με τον Βορά επάνω. Σε όλους τους άλλους ιστότοπους κυριαρχούν δύο οπτικές :
 - α. από πάνω προς τα κάτω (επάνω είναι τα υψηλότερα σημεία της πόλης στους γύρω λόφους και κάτω η θάλασσα). Σχετίζεται επίσης με το πώς βλέπουμε την πόλη κατά την είσοδό μας με καράβι ή βάρκα).
 - β. από τη θάλασσα (επάνω) προς τα βουνά (κάτω). Σχετίζεται με το πώς βλέπουμε την πόλη από ένα ψηλό σημείο που τοποθετείται ψηλά σε κάποιον κεντρικό λόφο.
- Η πόλη ενώ έχει έντονη την παρουσία λιμανιών παρουσιάζεται ως γραμμική πόλη μέσα από τους ευρυγώνιους φακούς και τα μωσαϊκά εικόνων (http://en.wikipedia.org/wiki/Mytilene#mediaviewer/File:Panorama_Mytilini.jpg)
- Η παρουσίαση της πόλης ως πυκνοδομημένη ή αραιοκατοικημένη φαίνεται να διαφέρει ανάλογα με τον συγγραφέα της Wikipedia, έτσι στην αγγλική εκδοχή του λήμματος είναι μια πυκνοδομημένη πόλη ενώ στην ελληνική, θεωρείται αραιοκατοικημένη.

Εικόνα 1 (Επεξήγηση στο κείμενο)

Αντίστοιχα στους χάρτες των φοιτητών παρατηρούμε να κυριαρχεί ο πρώτος προσανατολισμός που αναφέρεται παραπάνω (εικόνα 1). Οι περισσότεροι χάρτες επικεντρώνουν στο κέντρο της πόλης και προς το Πανεπιστήμιο, ενώ αναφέρονται ελάχιστα στην βόρεια πλευρά της πόλης. Υπάρχουν βέβαια χάρτες στους οποίους αναφέρονται πολύ περισσότερα στοιχεία χρησιμοποιώντας όλους τους προσανατολισμούς για να γράψουν τα στοιχεία τους (εικόνα 2) και αυτοί που τοποθετούν τον βορά επάνω (εικόνα 3) ή ακόμα αυτοί που δημιουργούν μια εντελώς διαφορετική εικόνα της πόλης που εξαρτάται αποκλειστικά από τη διαδρομή του λεωφορείου (εικόνα 4).

3.1. Τοπόσημα που παρουσιάζονται σε ιστότοπους που αναφέρονται στη Μυτιλήνη

Στην πρώτη φάση της έρευνας έγινε καταγραφή και κατάταξη των τοπόσημων που παρουσιάζονται σε τέσσερα site που αναφέρονται στην Μυτιλήνη. Τα τοπόσημα που παρουσιάζονται στον κάθε ιστότοπο διαφέρουν μεταξύ τους :

α. Τοπόσημα που αναφέρονται σε χάρτη Συνεδρίου

Σε έναν χάρτη που προορίζεται για χρήση από τους συνέδρους ενός συνεδρίου Φυσικής, τα τοπόσημα που παρουσιάζονται είναι το Δημοτικό Θέατρο και τα ξενοδοχεία. Έτσι οι σύνεδροι βρίσκουν το ξενοδοχείο τους και τον τόπο συνάντησης – υποδοχής . Γνωρίζουν την πόλη από την σκοπιά των ξενοδοχείων. Λίγοι μόνιμοι κάτοικοι έχουν όμως ως τοπόσημα τα ξενοδοχεία .

β. Τοπόσημα που αναφέρονται στην ελληνική Wikipedia :

Ξεχωρίζουν ο Ι.Ν. Αγίου Θεράποντα, «το νεο-μπαρόκ 4όροφο κτήριο της νυν Εγνατίας Τράπεζας στην Πλατεία Σαπφούς στην προκουμαία και αρκετά αρχοντικά σε όλη την επικράτεια της πόλης, από τα οποία ξεχωρίζουν αυτά της περιοχής Σουράδα». Η μόνη άλλη συνοικία που αναφέρεται είναι ο Συνοικισμός Βάρναλη. Αναφέρονται επίσης το Αρχαίο Θέατρο, το Αρχαιολογικό Μουσείο, το Κάστρο, το άλσος αρχαίου θεάτρου, το Αγαλμα της Ελευθερίας στο λιμάνι της Μυτιλήνης, η προκουμαία της Μυτιλήνης Αναφέρεται τέλος ο Πύργος Μυτιλήνης !! (που είναι ένα ξενοδοχείο) και δεν αναφέρονται τα Μουσεία Teriade και Θεόφιλου και άλλα μουσεία. Αναφέρεται ο Άγιος Συμεών Μυτιλήνης ενώ δεν αναφέρεται η Μητρόπολη. Τέλος η ΔΕΗ φαίνεται σε φωτογραφία του κάστρου αλλά δεν αναφέρεται.

γ. Τοπόσημα που αναφέρονται στο Site του Δήμου Λέσβου στην Μυτιλήνη

Στις εικόνες κυριαρχούν ο Άγιος Θεράπωντας και το Δημοτικό Θέατρο, το Κάστρο, το Λιμάνι και το Υδραγωγείο. Στον πίνακα 1. καταγράφονται τα τοπόσημα που δεν είναι άμεσα εμφανή αλλά παρουσιάζονται στην πρώτη σελίδα του site:

Πίνακας 1. Τοπόσημα που αναφέρονται στο Site του Δήμου Λέσβου στην Μυτιλήνη

Παραδοσιακό Σπίτι Παμφίλων	Αρχαιολογικό Μουσείο Μυτιλήνης
Μουσείο Θεόφιλου	Μουσείο Λαϊκής Τέχνης
Βυζαντινό Μουσείο	Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης-
Βιβλιοθήκη	Μουσείο Teriade
Μουσείο-Έκθεση Λεσβιακής Φορεσιάς και Κεντήματος	Νηπιαγωγεία
Δημοτικά Σχολεία	Γυμνάσια
Λύκεια	Τεχνική Εκπαίδευση
Πανεπιστήμιο	Δημοτικό Στάδιο (Ταρλάς) -
Κλειστό Γυμναστήριο Νεάπολης -	Δημοτικό Κολυμβητήριο -
Γήπεδο Ποδοσφαίρου "Γεώργιος Σκούφος" (Τελ) -	Γήπεδα
Εγκαταστάσεις Κωπηλασίας	ΚΑΠΗ
Κανένας Παιδικός Σταθμός ...	

δ. Τοπόσημα που αναφέρονται στην ιστοσελίδα <http://www.lesvosgreece.gr/en/city-mytilene>

Η Μυτιλήνη περιλαμβάνεται στα όρια του παλαιότερου Δήμου και γι' αυτό αναφέρονται και οι γύρω οικισμοί.

Πίνακας 2α. Τοπόσημα που αναφέρονται στην ιστοσελίδα lesvosgreece.gr

Το κάστρο,
Ο ναός του Αγίου Θεράποντα (στην φωτογραφία φαίνεται το ξενοδοχείο Λέσβειον)
Το λιμάνι
Το «Άγαλμα της Ελευθερίας».
«Η περιοχή γύρω από την πλατεία Σαπφούς αλλά και το υπόλοιπο μισό πέταλο του νέου νότιου λιμανιού με τα μοδάτα μπαράκια και τις καφετέριες»...
Η κεντρική αγορά της πόλης στην οδό Ερμού
Το καφενείο του Κουτσομύτη, που βρίσκεται στην περιοχή «Συνοικισμός»
Το αεροδρόμιο.
Οι οικισμοί Νεάπολη, Αγία Μαρίνα, Καγιάνι και Βαρειά.
Τα μουσεία Θεόφιλου και Teriade
Το υδραγωγείο στην Μόρια
Ο Αφάλωνας, η Παναγιούδα, τα Πάμφιλα και η Λουτρούπολη Θερμής.
Η Μονή των Αγίων Ραφαήλ, Νικολάου και Ειρήνης,
Τα Μυστεγνά, η Σκάλα Μυστεγνών, τα χωριά Πηγή και Κώμη, καθώς και οι Νέες Κυδωνίες

Στην σελίδα αυτή βρίσκουμε και πολλά άλλα τοπόσημα αν αναζητήσουμε το τηλέφωνο κάποιου οργανισμού

- <http://www.lesvosgreece.gr/el/hrisima-tilefona-mitilini-lesvos>

Πίνακας 2β. Τοπόσημα που αναφέρονται στην ιστοσελίδα lesvosgreece.gr

Υγεία
Νοσοκομείο Μυτιλήνης
Ι.Κ.Α. Μυτιλήνης
Ασφάλεια
Άμεση Δράση
Τμήμα Μυτιλήνης
Τροχαία
Τουριστική Αστυνομία
Πυροσβεστική
Συγκοινωνίες
Λιμεναρχείο Μυτιλήνης
Ναυτιλιακή Εταιρεία Λέσβου
Κρατικός Αερολιμένας Μυτιλήνης
Olympic Air
Aegean Airlines
Αστικά Κ.Τ.Ε.Λ.
Υπεραστικά Κ.Τ.Ε.Λ.
ΤΑΞΙ
Υπηρεσίες
Δ.Ε.Η. Μυτιλήνης
Δημοτική Εταιρεία Ύδρευσης - Άδρευσης Λέσβου
Ένωση Καταναλωτών Λέσβου
Δ.Ο.Υ. Μυτιλήνης
Πρωτοδικείο Μυτιλήνης
Εισαγγελία Μυτιλήνης
Εθνικό Στάδιο Μυτιλήνης
Περιφέρεια
Νομαρχία
Δήμος Λέσβου
Κέντρο Εξυπηρέτησης Πολιτών (Κ.Ε.Π.)
Πληροφορίες για τα δικαιώματα του πολίτη
Έκδοση πιστοποιητικών
Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Ασωμάτου

3.2 Τοπόσημα που αναφέρονται στους νοητικούς χάρτες των φοιτητών

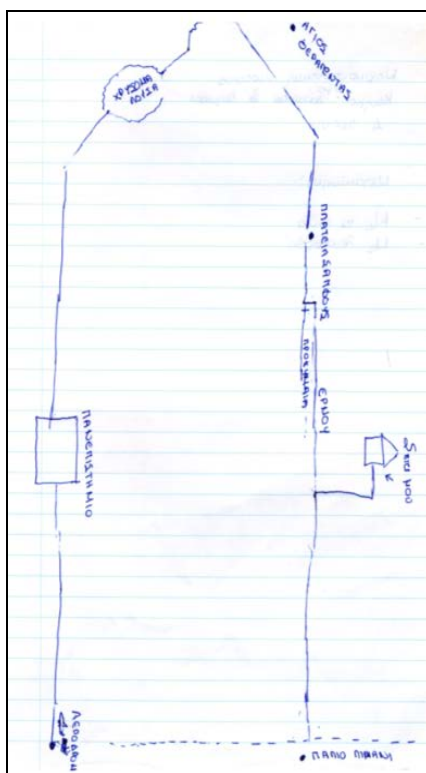
Στην δεύτερη φάση της έρευνας έγινε καταγραφή των τοπόσημων που αναφέρονται στους χάρτες των φοιτητών σε σχέση με το μέσο μετακίνησης, το φύλο, την διάρκεια παραμονής στην πόλη, την προγενέστερη κατοικία τους και την κοινωνικοοικονομική θέση τους (όπως οι ίδιοι την δηλώνουν). Παρακάτω παρουσιάζονται τα κυριότερα τοπόσημα στους νοητικούς χάρτες των φοιτητών που εξετάστηκαν.

Πίνακας 3. Τοπόσημα που αναφέρονται σε 52 νοητικούς χάρτες φοιτητών που κινούνται με λεωφορείο και με τα πόδια (ο αριθμός εμφάνισης των τοπόσημων στους νοητικούς χάρτες σημειώνεται δίπλα στο τοπόσημο)

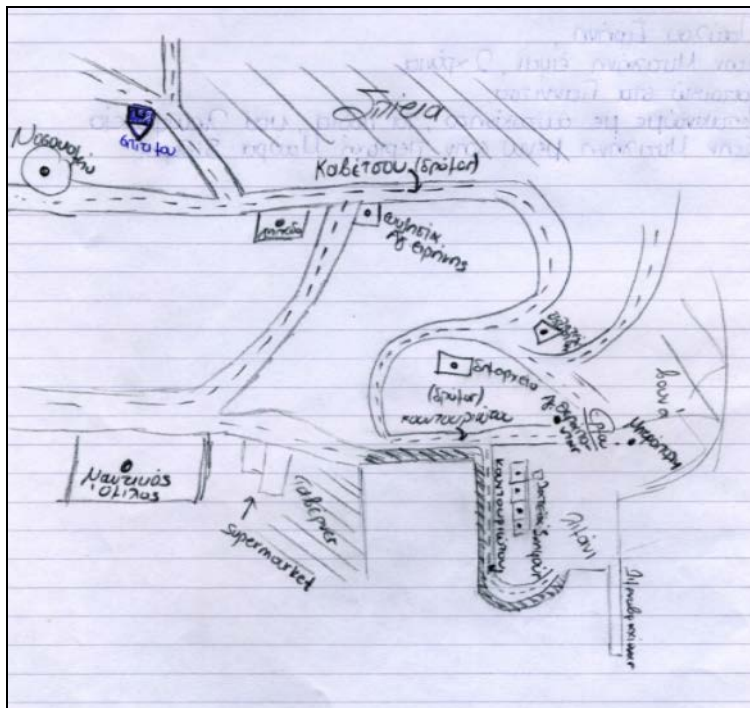
Πλατεία Σαπφούς 52	Πάρκο Αγίας Ειρήνης 41	Αγ. Θεράποντας 38
Προκουμαία 32	Κήπος 32	Ερμού 40
Χρυσομαλλούσα 22	Λιμάνι 22	Φάρος 12
Κάστρο 10	Γενί Τζαμί 6	Μητρόπολη 6
Ναυτικός όμιλος 4	Πανεπιστήμιο 12	Τμήμα Γεωγραφίας
Λόφος Ξενία	Γήπεδο 12	Σχολεία 12
Δημοτικό Θέατρο 8	Αγορά 8	Βενιζέλου 8
Καβέτσου 6	Κουντουριώτη 4	Ταξί 10
Εθν. Τράπεζα 6	Alphabank 6	Eurobank 2
ΤΤ	ΟΤΕ 8	Δημαρχείο 6
ΚΤΕΛ 2	ΙΚΑ 2	ΔΕΗ
Ταχυδρομείο 2	Νομαρχία	Δικαστήρια
Κολυμβητήριο 4	Αγ. Νικόλαος	Πλ Κυπρίων 2
Πλ. Αλυσίδας 2	Κυπαρισσιών	Άγαλμα ελευθερίας 4
Άγαλμα Σαπφούς 2	Άγαλμα	Στρ. Μυριβήλης
Πύργος Μυτιλήνης 2	Αρίωνος	Θεόκριτου
Ερεσού	Βερόπουλος 6	Βασιλόπουλος 6
Super Market 2	Πανελλήνιο 6	Μουσικό καφενείο 6
Hotspot 4	Καφετέριες προκουμαίας 6	Goodys 6
Καφετέριες 6	Ναυάγιο 4	Πλάτανος 4
Ταβέρνες 2	Παράσχος 2	Άρωμα Βύνης 2
Be Hope 2	Φλοκάκι 2	Heavy 2
Spicy 2	Γυρομανία 2	Παλιά καφενεία
Καλλιθέα 2	Επάνω Σκάλα 4	Λαγκάδα 2
Σουράδα 2	Τσαμάκια 2	Συνοικισμός 2
Βαρεία 2	Νοσοκομείο 2	Αεροδρόμιο 2
Νήσος Χίος 4	Αριάδνη	Πλοίο στρατού
Θάλασσα 6	Νερό	Δάσος 2
Μικρή μαρίνα	Λιμενοβραχίονας	Αρχαία δίπλα στο ΙΚΑ

Παρατηρήσεις στον πίνακα 3 και στους αντίστοιχους νοητικούς χάρτες :

- Το Πάρκο Αγίας Ειρήνης και η Προκυμαία εμφανίζονται πολλές φορές ενώ σε αυτούς που μετακινούνται με αυτοκίνητο δεν εμφανίζονται
- Δεν έχουν συγκρίσιμο τρόπο μετακίνησης όσοι κινούνται με τα πόδια και το λεωφορείο : άλλοι έχουν περισσότερες αναλυτικές αναφορές σε Τοπόσημα της γειτονιάς τους και άλλοι στου κέντρου ή της προκυμαίας
- Άλλοι έχουν πολύ περιορισμένη κεντρική μετακίνηση γύρω από το σπίτι τους και γραμμική προς το πανεπιστήμιο (εικόνα 4)
- Οι περισσότεροι δεν αναφέρονται σε δρόμους εκτός από τους πολύ κεντρικούς (εικόνα 5) Στους περισσότερους χάρτες βλέπουμε οικοδομικά τετράγωνα
- Το 80% είναι πολύ αφαιρετικό (1-8 τοπόσημα)
- Το Πανεπιστήμιο δεν αποτελεί μέρος της πόλης για τους περισσότερους φοιτητές

Εικόνα 4 (Επεξήγηση στο κείμενο)

Εικόνα 5 (Επεξήγηση στο κείμενο)

Πίνακας 4. Τοπόσημα που αναφέρονται σε 8 νοητικούς χάρτες φοιτητών που κινούνται με αυτοκίνητο, πόδια κλπ μέσα

Αερολιμένας 2	Πανεπιστήμιο 3
Βενιζέλου	Αρχοντικό Ελύτη
Ψιλικά	Σουράδα 2
Χρυσομαλλούσα 2	Σουπερ Μάρκετ Μυτιλήνης
Γήπεδο Μυτιλήνης 4	Βερόπουλος
Νοσοκομείο 2	Οδός Χρυσομαλλούσας
Λιμάνι 2	Καβέτσου 2
Ερμού (μικρή) 4	Μουσικό καφενείο
Έντεχνο	ENVY
Πλατεία Σαφφούς (τελεία) 4	Άγαμα
Δημαρχείο 2	Άγιος Θεράποντας 2
Μητρόπολη	Αεροπόρου Γιαναρέλλη
Βενιζέλου	Ποσειδών
Λιμενοβραχίονας 3	Κάστρο
Άγαμα	Καφετέριες
Ναυτικός Όμιλος	Σουπερ Μάρκετ (άλλο)
Ταβέρνες	Κουντουριώτη
Εργοστάσιο	

Παρατηρήσεις στον πίνακα4 και στους αντίστοιχους νοητικούς χάρτες :

- Οι χάρτες είναι φτιαγμένοι με δρόμους που επεκτείνονται σε όλη την πόλη
- Οι πλατείες είναι σημεία
- Η πόλη συμπυκνώνεται

Πίνακας 5. Τοπόσημα που αναφέρονται σε4 νοητικούς χάρτες φοιτητών που κινούνται με λεωφορείο, ταξί

Χρυσομαλλούσα 4	Καλλιθέα
Λαγκάδα	Συνοικισμός 4
Χαλκιάς	Κέντρο
Νοσοκομείο 2	Γήπεδο 2
Αγία Ειρήνη 2	Πλ. Σαπφούς 2
Δημαρχείο 2	Υπουργείο ??
Καβέτσου 2	Ερμού 4
Αεροπ. Γιαναρέλλη 2	Θεοκρίτου
Βουρνάζων	Μουσικό καφενείο

Παρατηρήσεις στον πίνακα 5 και στους αντίστοιχους νοητικούς χάρτες :

- Δεν έχουν κοινό τρόπο αναπαράστασης
- Άλλοι μοιάζουν με τους χάρτες οδηγών ΙΧ και άλλοι πιο πολύ με τους χάρτες των πεζών
- Ένας χαρακτηριστικός χάρτης παρουσιάζεται σε δύο χάρτες (όπως στα Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών) προσπαθώντας να συνδυάσει τις δύο κλίμακες
- Δεν παρουσιάζονται παρά ελάχιστοι χώροι καθημερινής διασκέδασης

Πίνακας 6. Τοπόσημα που αναφέρονται σε νοητικούς χάρτες φοιτητών που κινούνται με αυτοκίνητο, λεωφορείο (4)

Θεράποντας 2	Πλ. Σαπφούς 2
Ερμού 2	Φάρος
Καβέτσου	Λιμάνι
Παλαιό λιμάνι	Ναυτικός όμιλος
Φανάρι	Αγαλμα
Καφέ	Τζαμί
Παλαιό λιμάνι	Νομαρχεία
Γήπεδο	Αστυνομία
Πάρκο Αγίας Ειρήνης	Βαρεία
Χρυσομαλλούσα	Σουράδα
Συνοικισμός	Επάνω Σκάλα

Παρατηρήσεις στον πίνακα 6 και στους αντίστοιχους νοητικούς χάρτες :

- Οι αναπαραστάσεις είναι εντελώς διαφορετικές
- Σε ορισμένους χάρτες οι δρόμοι είναι φαρδιοί και φαίνεται και η διαχωριστική γραμμή

Πίνακας 7. Τοπόσημα που αναφέρονται σε 4 νοητικούς χάρτες φοιτητών που κινούνται με αυτοκίνητο και ταξί

Ξενία	Σουράδα 4
Χρυσομαλλούσα 4	Λαγκάδα 2
Μακρύς Γιαλός	Κέντρο
Πλατεία Σαπφούς	Κάστρο
Άγαλμα	Λιμάνι 4
Άγιος Ραφαήλ	Κήπος
Δημοτικό Θέατρο	Βερόπουλος
Πύργος Μυτιλήνης	Γυμναστήριο
Εκκλησία Χρυσομαλλούσας	Εκκλ. Ζωοδόχου πηγής
Γήπεδο	Περίπτερο σε γωνία
Σινεμά	Εκκλησία σε γωνία
Ωδείο σε γωνία	Πλατεία Αλυσίδας
Dvd club	Βερόπουλος
Μουσικό καφενείο (σε γωνία)	Club

- Παρατηρήσεις στον πίνακα 7 και στους αντίστοιχους νοητικούς χάρτες :
- Σημειώνουν τοπόσημα απαραίτητα για να ξέρουμε που θα στρίψουμε με το αυτοκίνητο
- Όλα παρουσιάζονται με τελείες και γραμμές ή με τελείες και πολύγωνα (σε κάθε πολύγωνο κάποια τοπόσημα)
- Στα μισά οι δρόμοι είναι φαρδιοί .
- Δεν βλέπουμε οικοδομικά τετράγωνα
- Ο Άγιος Θεράποντας εμφανίζεται σε 1 από τα 4 σχέδια

Πίνακας 8. Τοπόσημα που αναφέρονται σε νοητικούς χάρτες φοιτητών που κινούνται με μηχανάκι κλπ (8)

Κέντρο 4	Σουράδα 2
Χρυσομαλλούσα 4	Πλατεία 2
Λαγκάδα 4	Παλιά πόλη
Επάνω σκάλα 4	Βουρναράκι 2
Καλλιθέα 2	Κάστρο 4
Δικαστήριο	Αστυνομία
Νομαρχία	Δημοτικό Θέατρο 2
Εκκλησία	ΔΟΥ
Ναυτικός Όμιλος 2	Πύργος
Άγαλμα 2	Λιμάνι 2
Γήπεδο 3	Μαρίνα 4
Νομαρχεία	Λαδάδικα
Λιμάνι (ψαράδων)	Ουζάδικο ψαράδων 2
Κολυμβητήριο	Μαγαζιά 2
Βερόπουλος 2	ΔΕΗ γραφεία
ΔΕΗ εργοστάσιο	Πανεπιστήμιο 6
Εκκλησία Χρυσομαλλούσας	Πάρκο Αγίας Ειρήνης 2
Νοσοκομείο 2	Ερμού 4
Καβέτσου 2	Βενιζέλου 2

Παρατηρήσεις στον πίνακα 8 και στους αντίστοιχους νοητικούς χάρτες :

- Δεν βλέπουμε οικοδομικά τετράγωνα
- Στην μόνη περίπτωση που βλέπουμε είναι φανταστικά (κατεβαίνει τον δρόμο ευθεία και όπου βρει διέξοδο περνάει)
- Ο Άγιος Θεράποντας εμφανίζεται μόνο σε 1 από τα 8 σχέδια

- Η πλατεία Σαπφούς δεν εμφανίζεται ! Και όταν εμφανίζεται λέγεται απλώς πλατεία

Πίνακας 9. Τοπόσημα που αναφέρονται σε νοητικούς χάρτες φοιτητών που κινούνται με ποδήλατο κλπ (4)

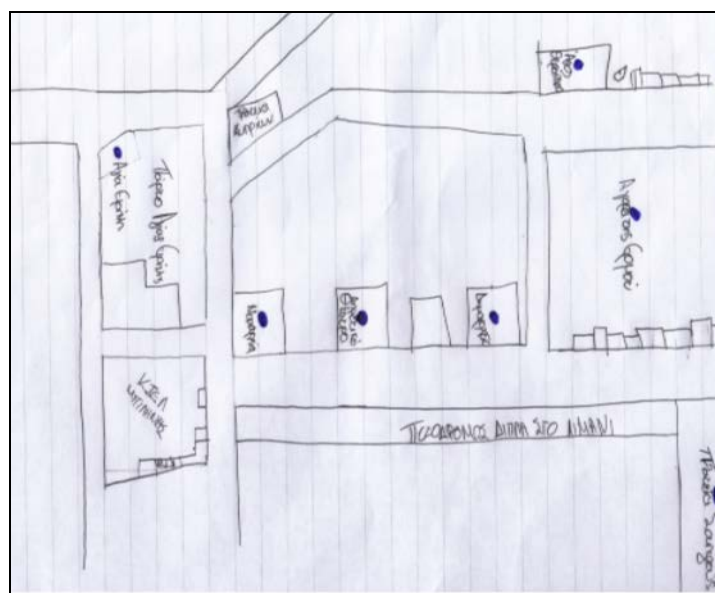
Κέντρο 2	Σουράδα 2
Χρυσομαλλούσα 4	Καλλιθέα
Βουρναράκι	Λαγκάδα
Περίπτερο	Δρόμος
Καβέτσου	Ερμού 4
Πλατεία Αλυσίδας 2	Βερόπουλος 2
Μαρίνα	Θάλασσα
Ταξί	Λιμάνι 4
Μαγαζιά	Τράπεζα
Πεζοδρόμιο	Προκουμαία 3
Πανεπιστήμιο 2	

Παρατηρήσεις στον πίνακα 9 και στους αντίστοιχους νοητικούς χάρτες :

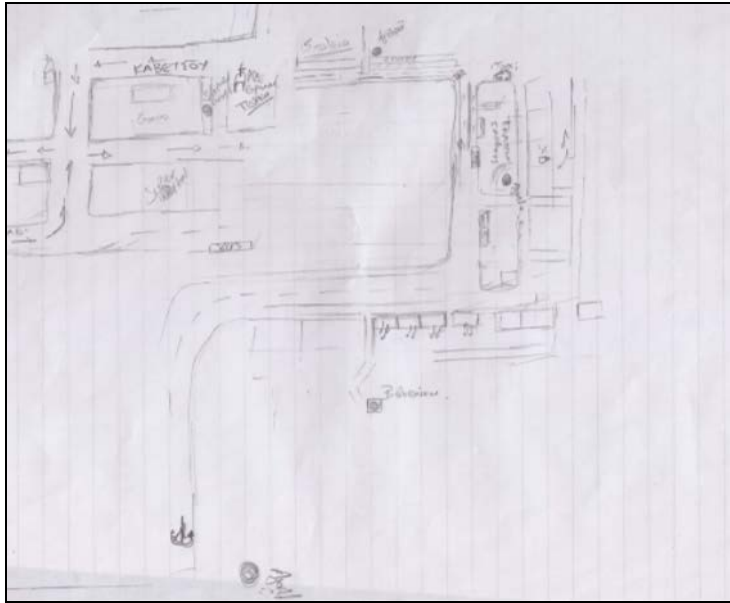
- Βλέπουμε μεγάλα οικοδομικά τετράγωνα
- Ο Άγιος Θεράποντας δεν εμφανίζεται
- Η πλατεία Σαπφούς δεν εμφανίζεται ! Αντίθετα εμφανίζεται σε έναν χάρτη η πιάτσα ταξί που βρίσκεται στην πλατεία Σαπφούς
- Οι χάρτες περιορίζονται στο κέντρο της πόλης όπως πολλοί από τους χάρτες των πεζών
- Οι δρόμοι είναι φαρδιοί και κυριαρχούν στη συγκρότηση του σχεδίου
- Σε ένα φαίνονται και οι διαχωριστικές γραμμές και το πεζοδρόμιο

Πίνακας 10. Τοπόσημα που αναφέρονται σε νοητικούς χάρτες φοιτητριών και φοιτητών

Κοινά :	Άντρες	Γυναίκες
Πλατεία Σαπφούς	Γήπεδο (εικόνα 10)	Πάρκα (εικόνα9)
Ερμού, Καβέτσου	Άγαλμα Ελευθερίας	Φάρος
Αγ. Θεράποντας		
Χρυσομαλλούσα		
Κάστρο		
Προκυμαία		

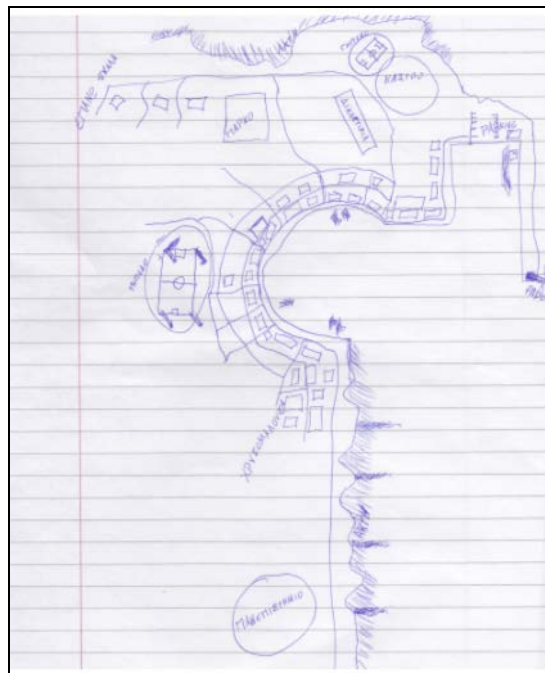

Εικόνα 6 : νοητικός χάρτης νέας φοιτήτριας που μετακινείται με τα πόδια και το λεωφορείο

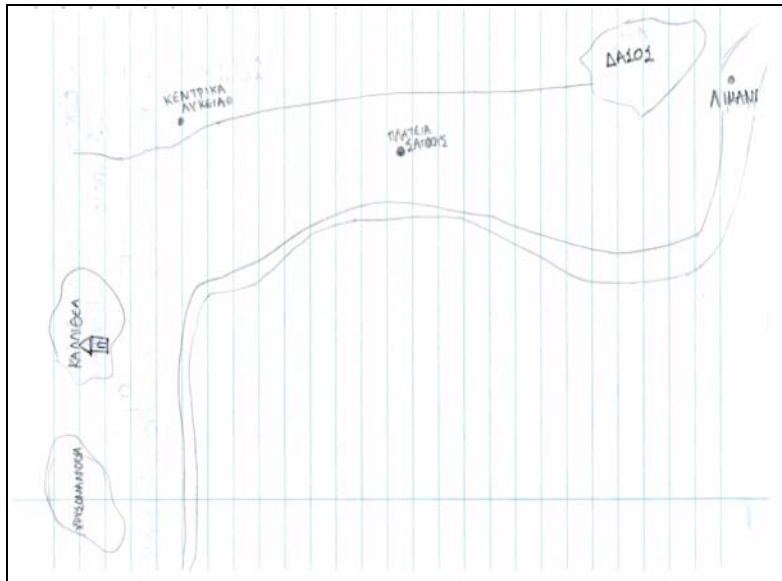
Εικόνα 7 : νοητικός χάρτης φοιτήτριας που μετακινείται με τα πόδια, λεωφορείο και ΙΧ

Διακρίνονται έντονα εσωτερικά χαρακτηριστικά (θηλυκή οπτική της πόλης)

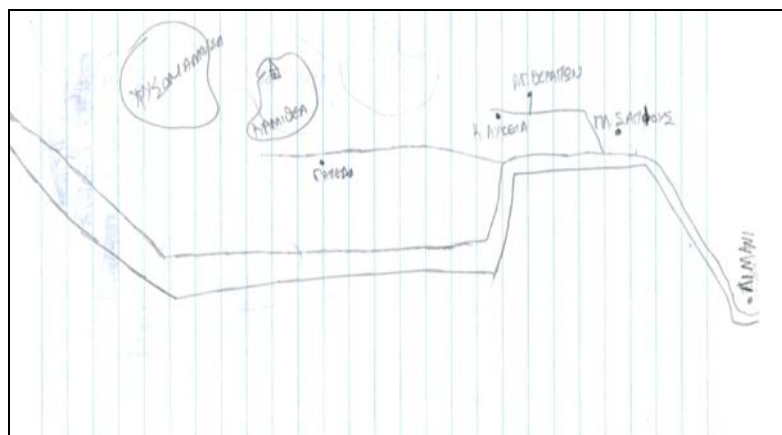

Εικόνα 8 : νοητικός χάρτης φοιτητή που μετακινείται με τα πόδια, λεωφορείο και ΙΧ

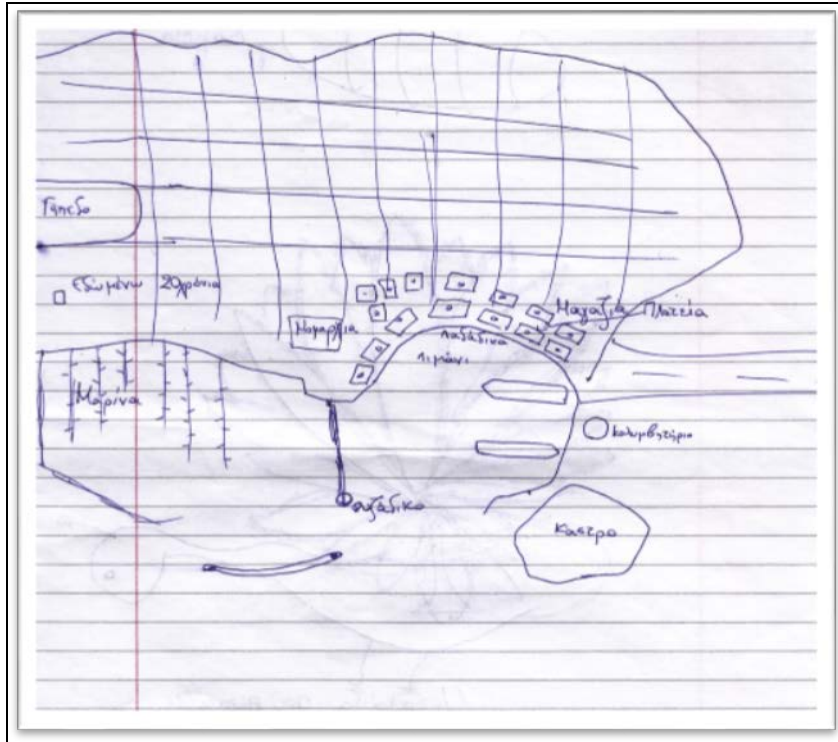
Διακρίνονται έντονα εξωτερικά χαρακτηριστικά (αρσενική οπτική της πόλης)

Εικόνα 9 : νοητικός χάρτης φοιτήτριας 20 χρονών που μένει στην Καλλιθέα

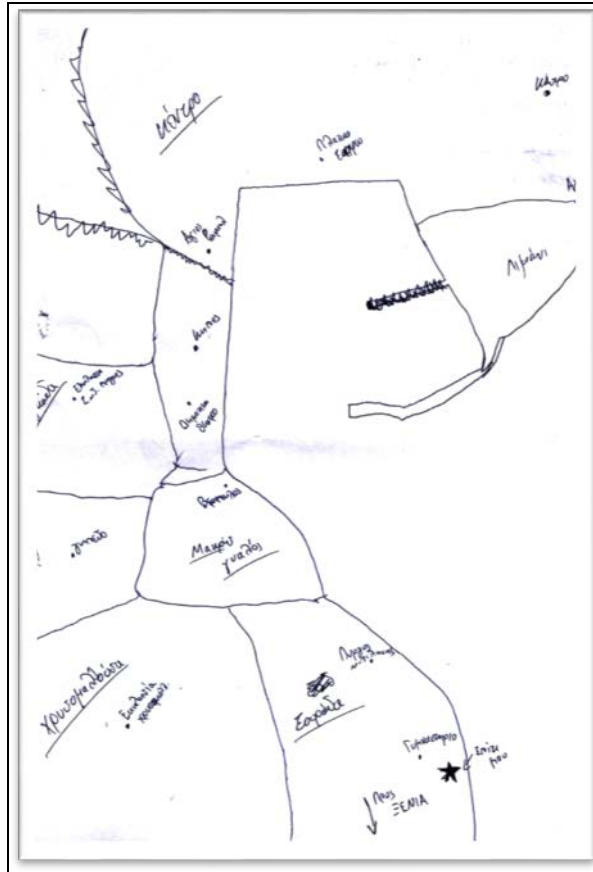

Εικόνα 10 : νοητικός χάρτης φοιτητή 20 χρονών που μένει στην Καλλιθέα

Εικόνα 13 : νοητικός χάρτης φοιτητή 20 χρονών, 20 χρόνια κάτοικος, μετακίνηση με μηχανάκι

Τέλος σοβαρή επιρροή πρέπει να έχει η διδασκαλία της χαρτογραφίας σε μερικούς όμως μόνο φοιτητές που προσπαθούν να προσανατολίσουν τον χάρτη τους με βάση τον Βορά και χρησιμοποιούν πολύγωνα με κέντρα που αναφέρονται στο χαρακτηριστικό τοπόσημο του κάθε πολύγωνου (εικόνα 14)

Εικόνα 14 : νοητικός χάρτης φοιτητή 20 χρονών που μετακινείται με ΙΧ και δίκυκλο : έντονη η παρουσία πολυγώνων με κέντρα

Τα τοπόμετρα που σχετίζονται με τη θάλασσα αναφέρονται σε νοητικούς χάρτες φοιτητών που προέρχονται από παράκτιες πόλεις ή θα επιθυμούσαν να ζουν σε τέτοιες. Αντίθετα ορισμένοι φοιτητές που προέρχονται από άλλες πόλεις δεν σημειώνουν την ακτή.

Οι φοιτητές που δεν έχουν πολύ καλή οικονομική κατάσταση αναφέρονται σε λιγότερα μπαρ – καφετέριες. Τέλος αντίθετα με την άποψη ότι οι περισσότεροι φοιτητές συχνάζουν σε μπαρ και καφετέριες (σε σχέση με άλλες κοινωνικές ομάδες), φαίνεται να μην χαρακτηρίζουν καθοριστικά την αντίληψη τους για την πόλη, ιδιαίτερα αυτών που μετακινούνται με τα πόδια.

3.3. Συμπεράσματα

Τελικά, μέσα από την παραπάνω ανάλυση είναι φανερό ότι οι διαφορετικοί τρόποι αναπαράστασης που διαπιστώθηκαν στους νοητικούς χάρτες των φοιτητών είναι πολύ διαφορετικοί από τους χάρτες που προτείνονται για τουριστικές διαδρομές και σχετίζονται πολύ περισσότερο με την καθημερινή χρήση της πόλης ανάλογα με το μέσο με το οποίο μετακινούνται, τα κοινωνικά χαρακτηριστικά τους (φύλο, ηλικία, κοινωνικο-οικονομική θέση) τις πολιτιστικές προτιμήσεις τους και τις προγενέστερες γνώσεις τους για άλλους τόπους πρόκειται δηλαδή για κοινωνικά κατασκευασμένους γνωσιακούς χάρτες. Για να μελετήσουμε επομένως τις προτιμήσεις και τις επιλογές μετακίνησης των ανθρώπων χρειάζεται να μελετήσουμε ταυτόχρονα τις γνωσιακές (και effectives) δομές και τις κοινωνικές λογικές που θέτουν τα πλαίσια και τις συνθήκες που επηρεάζουν τις προτιμήσεις (Πετροπούλου Κ., Ραμαντιέ Τ., 2015) μιας και οι προτιμήσεις είναι αξίες δηλαδή κοινωνικές κατασκευές (Bourdier P., 1979). Τα παραπάνω αποτελέσματα θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν σε έρευνες που θα αποσκοπούν στην καλύτερη πολεοδομική οργάνωση της Μυτιλήνης και την καλύτερη σύνδεση του Πανεπιστημίου Αιγαίου με την πόλη.

Ευχαριστίες

Ευχαριστώ πολύ τους φοιτητές του Τμήματος Γεωγραφίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου που συμμετείχαν στην έρευνα αυτή

Βιβλιογραφία

- Bourdier P., 1979. La distinction (μετάφραση στα ελληνικά: *Η διάκριση. Κοινωνική κριτική της καλαισθητικής κρίσης*. Πατάκης, 2008).
- Cohen, R. 1985. What's so special about spatial cognition. In R. Cohen, Ed., *The Development of Spatial Cognition*. Hillsdale, NJ: Erlbaum Lawrence, 1-12.
- Conesa García C., Álvarez Rogel Y., Granell Pérez C., editors, 2004. *El empleo de los SIG y la teledetección en planificación territorial*. Ed. Universidad de Murcia.
- Kitchin R., 1994. Cognitive Maps: What are they and why study them? *Journal of Environmental Psychology* (1994) 14, 1-19, 1994 Academic Press Ltd
- Lynch, K. 1976 (1960). *The Image of the City*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Ramadier T., 2011. L'accessibilité socio-cognitive. Ανακοίνωση στο Συνέδριο Colloque MSFS 2011 Mobilités spatiales et ressources métropolitaines : l'accessibilité en question Grenoble 24-25 /3 / 2011.
- Ramadier T., Petropoulou C., Haniotou H., Bronner A-C., Enaux C., 2010. Daily Mobility and Urban Form : Constancy in Visited and Represented Places as Indicators of Environmental Values. In Marius Thériault, François Des Rosiers, (Edited by) : *Modeling Urban Dynamics*. ISTE, WILEY Chapter 6 , 129-157.
- Ramadier T., Moser G., 1998. Social Legibility, The Cognitive Map and urban behavior. *Journal of Environmental Psychology*, 18, 1998, 307-319
- Rowntree B., 1997. Les cartes mentales, outil géographique pour la connaissance urbaine. Le cas d'Angers (Maine-et-Loire) In: *Norois*. N°176, 1997, 585-604
- Tolman, E. C., 1948. Cognitive maps in rats and men. *Psychological Review*, 55, 189-208.
- Jacobs J., 1961. *The Death and Life of Great American Cities*. Random House, New York
- Jameson F., 1991. *Postmodernism, Or, The Cultural Logic of Capitalism*, Duke University Press.
- Holding, C. S. 1994. Further evidence for hierarchical representation of spatial information. *Journal of Environmental Psychology* 14, 137-147.
- Caillé A, 1999. Présentation. *Villes bonnes à vivre, villes invivables Urbanisme, utilitarisme et démocratie Revue du MAUSS* semestrielle n° 14, 2e semestre 1999
- Harvey D., 2003. *Paris, Capital of Modernity*. New York: Routledge.
- Soja E., 2008. *Postmetropolis. Critical Studies of Cities and Regions*. Blackwell.
- Ramadier, T., Petropoulou, C., Bronner, A-C., Borja S., 2008: Usages paysagers de la ville et structure socio-spatiale des mobilités quotidiennes, στο: Wieber J-C., Brossard T. (dir.), *Paysage et information géographique*, Edition Lavoisier - Hermès Science, collection "Information Géographique et Aménagement du Territoire", Paris, 287-312
- Hund A, Nazarczuk S., 2009. The effects of sense of direction and training experience on wayfinding efficiency *Journal of Environmental Psychology* 29 (2009), 151–159
- Harvey D., 2009. *Η κατάσταση της μετανεωτερικότητας*. Μεταίχμιο. Πρώτη έκδοση στα γαλλικά 1979.

Downs R., Stea D., 2011. Cognitive Maps and Spatial Behaviour: Process and Products. στο: Martin Dodge, Rob Kitchin and Chris Perkins, «*The Map Reader: Theories of Mapping Practice and Cartographic Representation*».

Λεοντίδου Λ., 2014. *Αγεωγράφητος χώρα*. Προπομπός.

Πετροπούλου Χ., Ramadier T., Καρακώστα Μ., Μανίκα Σ., Μπασσιούκα Α., Παπααρχήστου Ι, Ρίστα Ε., 2007. Αστικά Οικοτοπία και Αστικές Μετακινήσεις: Διεπιστημονική Προσέγγιση μιας σχέσης. 8ο Πανελλήνιο Γεωγραφικό Συνέδριο. Ελληνική Γεωγραφική Εταιρεία, Αθήνα, 2007: 255-264
<https://geolib.geo.auth.gr/digeo/index.php/pgc/article/viewFile/9613/9362>

Πετροπούλου Κ., Ραμαντιέ Τ., (επιμέλεια), 2015. Αστικές Γεωγραφίες. Τοπία και καθημερινές διαδρομές. Εκδόσεις Καπόν.

Διαδικτυακοί τόποι

Χάρτες της google : [https://www.google.com/maps/@39.1020602,26.566221,14z?hl=el-](https://www.google.com/maps/@39.1020602,26.566221,14z?hl=el-GR)

[GR](#) (πρόσβαση 10/05/2010)

Εγκυκλοπαίδεια Wikipedia σε 6 γλώσσες (Ελληνικά, Αγγλικά, Γαλλικά, Ισπανικά, Ρώσικα, Τούρκικα) wikipedia.org (πρόσβαση 10/05/2010)

Δήμος Μυτιλήνης <http://www.mytilene.gr/> (πρόσβαση 10/05/2010)

Ιστότοπος (site) επαγγελματιών της Μυτιλήνης : <http://www.lesvosgreece.gr/en/city-mytilene> ((πρόσβαση 10/05/2010)

<http://www.physics.ntua.gr/cosmo07/UniNet/Mytilene%20Map.htm> (πρόσβαση 10/05/2010)

<http://4.bp.blogspot.com> (πρόσβαση 10/05/2010)